



# LA SITUACIÓ DE L'ECONOMIA EN UN ESTAT CATALÀ

## 1. L'entorn

Els canvis d'estatus polític poden generar inicialment incerteses de transició, però Catalunya disposa d'unes bases sòlides en molts terrenys que la fan molt atractiva per a les empreses i com a centre econòmic.

El PIB de Catalunya és similar al de Finlàndia, Dinamarca i Irlanda i el seu PIB per habitant supera la mitjana europea en un 14,5%. La població catalana és similar a la de Suïssa i Àustria i la seva superfície a la de Bèlgica. Són estàndards perfectament assimilables als actuals estats europeus.

Catalunya és una economia molt oberta que forma part intrínseca d'Europa per geografia, cultura, economia i arrels polítiques. Però també és una de les principals economies de la Mediterrània amb llaços culturals i econòmics amb moltes de les economies tant europees com de la riba sud. Així mateix, les relacions amb el continent americà són de llarg abast en el temps i cada cop de més magnitud. Catalunya tampoc no ha estat aliena a la incorporació de la Xina i de les economies asiàtiques en l'escenari mundial, amb unes relacions econòmiques en continu creixement.

**La posició geoestratègica de Catalunya és un dels seus actius principals**, que es veu reforçat pels dos importants ports de Barcelona i Tarragona, i per les vies de comunicació per carretera i ferrocarril cap a França i Europa en general. L'aeroport de Barcelona està entre els principals aeroports europeus.

Barcelona i la seva metròpoli configuren un centre econòmic i tecnològic de primer ordre en l'escena europea. Catalunya compta també amb una xarxa de ciutats intermèdies de gran dinamisme que estructuraven i dinamitzen el seu territori.

Catalunya disposa d'una important extensió de costa marítima i una gran diversitat de clima i territori, que configuren un país de gran atractiu turístic, però també d'atractiu per viure i treballar, com reconeixen molts rànquings internacionals.

Catalunya disposa d'un model de recerca d'excel·lència, amb centres de recerca de primer ordre com ara l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO) o l'Institut Català d'Investigació Química, entre d'altres. La seva capacitat innovadora millora dia a dia, com així ho demostra l'augment de les patents sol·licitades.

Catalunya compta amb centres de formació empresarial que estan en les primeres posicions dels rànquings mundials, com l'IESE i ESADE.

Aquesta oferta tant de territori, infraestructures, clima i coneixement és un atractiu de primer ordre per mantenir i atreure talent, un dels puntals dels models de creixement que mouen cada cop més l'economia.

L'economia catalana té unes fonts de creixement diverses que li donen solidesa de futur. La seva estructura econòmica disposa d'una important aportació del sector industrial (del 20,8%), que està per sobre de la mitjana europea. Compta també amb un important pes del sector comercial i turístic i d'activitats professionals, científiques, tècniques i administratives.



**El comerç exterior** és un puntal del seu creixement. Durant el 2016, l'economia catalana va obtenir un superàvit comercial de béns i serveis equivalent al 12,1% del PIB. El saldo comercial de Catalunya en relació amb el seu PIB és dels més elevats entre els països de la zona euro, només per darrere del de Luxemburg i el d'Irlanda, i per davant del de països com Holanda, Alemanya o Espanya. Fet que atorga bona capacitat de finançament internacional.

Des de l'any 2000, el superàvit comercial ha guanyat 4,1 punts del PIB. El saldo comercial internacional ha passat de ser deficitari (4,6% del PIB el 2000) a obtenir superàvit (5,8% el 2016). En el cas del comerç amb la resta de l'Estat l'evolució ha estat inversa, de manera que el superàvit que hi havia l'any 2000, del 12,6%, s'ha anat reduint fins a representar un 6,3% l'any 2016.

Pel que fa al comerç de béns, les exportacions catalanes miren cada vegada més cap a l'estranger, i l'any 2016 representen el 62,7% del total. Això no significa que les exportacions a la resta de l'Estat hagin disminuït en valors absoluts, ja que entre 1998 i 2016 van augmentar un 6% en valors corrents, xifra però molt inferior a la variació del 140% experimentat per les exportacions a l'estranger en el mateix període. La quota de mercat de les exportacions estrangeres és creixent en el temps, així l'any 2000 era del 43% i el 2009 del 50%. En el cas de les importacions de béns, l'any 2016 les provinents de l'Estat espanyol suposen el 21,4% del total, quan a l'any 2000 eren el 33%.

**La inversió estrangera directa (IED)** rebuda a Catalunya és un bon indicador de la confiança empresarial de les empreses foranies en el teixit productiu i en les potencialitats econòmiques del nostre país. El Registre d'Inversions Estrangeres del Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat mostra els fluxos des del 1993, amb una clara tendència creixent. Sempre per damunt dels 1.000 M€ anuals en els darrers quatre anys, quan la voluntat d'autodeterminació de Catalunya ha anat més en augment. La IED rebuda en aquest període ha superat els 3.000 M€, amb resultats excepcionals el 2015 i el 2016, al voltant dels 5.000 M€ anuals.

No podem pensar que les companyies estrangeres no tinguin en compte la voluntat de Catalunya d'esdevenir Estat. Així doncs, dins la seva presa de decisions amb criteris de maximització de beneficis corporatius, descomptant el risc polític, continuen apostant per invertir a Catalunya. Si bé les dades d'inversió estrangera s'han d'analitzar a partir de períodes llargs de temps (ja que una sola operació pot tenir molta incidència en un any concret) les darreres dades del primer semestre de 2017 mostren un creixement de la IED rebuda a Catalunya del 20,6%. Per sectors, la indústria manufacturera ha rebut en la darrera dècada un 27,2% dels fluxos totals d'inversió, per sobre del seu valor afegit en l'economia. L'immobilitzat derivat de la inversió estrangera directa a Catalunya representa (amb dades del 2015) el 22,1% de l'estoc total a Espanya i l'ocupació generada per aquesta inversió representa el 24% del que genera al conjunt de l'Estat espanyol.

## **2. Les empreses**

**No hi ha cap motiu perquè les empreses marxin de Catalunya.** Tots els indicadors econòmics i les mesures polítiques dutes a terme fins a la data fan pensar que les empreses gaudiran d'un marc normatiu, econòmic i laboral millor en una Catalunya Estat que el que tenen ara.

La independència suposa oportunitats en àmbits que van molt més enllà de l'economia però amb un impacte indirecte positiu. És enganyós que Catalunya gaudeixi d'un grau d'autogovern molt elevat. Les comunitats autònomes gestionen polítiques, Madrid les decideix. Ho fa



directament o mitjançant lleis que limiten enormement la llibertat d'acció dels governs autonòmics, per molt que es presumeixi d'elevades xifres de despesa descentralitzada.

La diferència entre gestionar i decidir és fonamental. L'opinió compartida per un ampli espectre de la societat catalana -incloent entitats empresarials- és que moltes de les decisions econòmiques estratègiques dels successius governs d'Espanya han menyspreat en gran manera els interessos dels catalans i de la seva economia. La independència de Catalunya suposa una oportunitat per canviar això, per permetre que el govern pugui aplicar polítiques que augmentin el benestar de la població i de les empreses de Catalunya. Les xifres de dèficit fiscal, percentatge d'inversió pública, les prioritats d'infraestructures (AVE vs. corredor mediterrani, rodalies), etc. són una mostra de tot això.

Catalunya té una major **activitat emprenedora** que el conjunt d'Espanya i els principals països europeus. Molts dels problemes que les empreses porten anys denunciant que el govern espanyol no resol (morositat, corredor mediterrani, serveis duaners, càrregues formals, etc.), podran solucionar-se més fàcilment des d'un Estat Català. La cultura empresarial és de les més riques d'Europa, tal com demostra la taxa d'activitat emprenedora (població adulta involucrada en un projecte d'emprenedoria), que a Catalunya se situa en el 7,0%, per sobre del 5,2% del conjunt d'Espanya i de països capdavanters europeus com Alemanya, Itàlia o França. Aquest dinamisme és un dels que explica que Catalunya tingui 85,3 empreses per cada 1.000 habitants, per sobre també dels països citats. Malgrat els dos últims anys el debat independentista ha guanyat força, el nombre d'empreses actives ha crescut i ho ha fet més que el conjunt de l'Estat: 2,0% a Catalunya el 2015 (1,6% a Espanya) i 2,1% el 2016 (1,4% a Espanya). Durant el 2017, la creació neta de societats mercantils a Catalunya també ha estat més favorable que al conjunt de l'Estat espanyol.

La **productivitat** dels treballadors catalans és superior a la mitjana espanyola i aquesta formació i qualificació no desapareix davant els canvis polítics. Pel que fa al sistema formatiu, Catalunya té un major percentatge de població amb formació superior i pretén millorar la formació professional, com ja ha demostrat amb els esforços per desenvolupar la llei de formació i qualificació professionals. De fet, una Catalunya Estat pot destinar majors recursos a formació i millorar encara més aquest àmbit, molt ben considerat per rànquings internacionals que ja situen diverses universitats i centres de negoci catalans per davant dels espanyols.

Catalunya és una **economia competitiva i oberta al món**, i aquesta situació no canviarà. En el cas concret de la UE o la zona de l'euro, no hi ha cap tractat que digui que una regió d'un Estat membre deixaria de ser-ho en el cas que s'independitzi, i els interessos econòmics i polítics de la Unió fan evident que hi haurà **plena voluntat perquè Catalunya segueixi sent membre de la UE i la zona euro** (posició geogràfica estratègica, lloc de pas d'exportacions i importacions, entre els principals socis comercials de la UE, contribuent net als pressupostos de la UE, etc.). No oblidem que la no continuïtat a la UE implicaria la no-acceptació de part del deute de l'estat espanyol, el que implicaria un problema molt greu d'estabilitat econòmica i fiscal a Europa. De la mateixa manera, tothom pot estar segur que es mantindrà la permanència de Catalunya a l'espai Schengen, per la voluntat de tots els estats membres de no veure reduïda la seva llibertat i seguretat actuals.

No oblidem que Catalunya té ara mateix 7.086 multinacionals al seu territori. Els principals països d'origen són: Alemanya (977), França (899), Estats Units (814), Itàlia (649), Països Baixos (597) i Regne Unit (528). Les multinacionals que tenen establiment (no té per què ser seu social) a Catalunya són el 36% de les que hi ha a l'Estat Espanyol.



Només com a exemple: Amazon durant els darrers dos anys ha anunciat inversions per valor de 268M€ i la creació de 3.725 llocs de treball directes.

### **3. L'encaix de l'estat català dins la UE**

Catalunya podria ser expulsada de la Unió Europea només si Espanya la reconeix primer com a estat independent. Però això significaria que hi ha un acord entre Catalunya i Espanya, perquè el reconeixement prové d'un acord. Però si hi ha un acord de reconeixement, quin sentit té expulsar Catalunya de la UE? No beneficia ningú, al contrari, perjudicaria greument Espanya: el 55% de totes les exportacions espanyoles passen per Catalunya. Hi ha més de 7.000 multinacionals a Catalunya, la majoria europees. Implicaria l'expulsió de 7,5 milions d'europeus d'un país que és contribuent net al pressupost de la UE. Un país que té Barcelona, una de les ciutats més dinàmiques i atractives del sud d'Europa. L'únic punt seria la revenja, però la venjança no serveix l'interès comú. Així que això no passarà. Si passés, però, hi ha mecanismes per assegurar que Catalunya es manté al mercat comú (a través d'un acord bilateral amb la UE o a través de l'Associació Europea del Lluire Comerç (EFTA)). Per tant: probablement Europa no posi la catifa vermella a Catalunya des d'un primer moment, potser Catalunya no es veurà representada a les institucions europees des del primer dia, però segur que es troba la manera de no perjudicar ni les exportacions ni les multinacionals europees establertes a Catalunya (i de forçar així un repartiment òptim del deute espanyol). En qualsevol cas, hi hagi acord amb Espanya i la UE o no, la continuïtat dins l'espai econòmic europeu es pot garantir a través de l'EFTA.

És convenient apuntar, en aquest sentit, dues certeses: (1) els tractats de la UE no preveuen què succeeix quan una regió s'independitza d'un Estat membre (el que es pot anomenar una "ampliació interna") i (2) mai cap Estat ha entrat o ha deixat de formar part de la UE d'una manera automàtica.

L'experiència històrica ens demostra que tant els processos d'adhesió com els de sortida de la UE són processos lents i ordenats perquè cal determinar com es gestionaran a partir d'aleshores els múltiples assumptes estratègics, operatius, legals i financers que afecten ambdues parts. Per tant, en cas d'una secessió dins un Estat membre cal garantir la seguretat jurídica dels ciutadans i les empreses comunitàries que treballen en territori català i a l'inrevés, dels ciutadans i empreses catalanes que treballen en territori comunitari. Per tant, sens dubte, l'encaix de Catalunya dependrà de la capacitat de conciliació de les voluntats polítiques.

Cal reiterar doncs:

- Una sortida de la UE no és ni fàcil, ni ràpida: el Regne Unit n'és un clar exemple. Malgrat haver manifestat la seva voluntat de sortir de la Unió, s'ha establert un període de negociació de dos anys per tal de minimitzar els impactes. El sentit comú apunta que les institucions europees hauran d'adoptar un paquet d'orientacions polítiques que defineixin el marc per a les negociacions. No oblidem quin és el principi orientador de la UE en la negociació del Brexit: res està acordat fins que tot estigui acordat.
- En aquest sentit, la Comissió Europea haurà de publicar documents detallats sobre el seu posicionament davant de les negociacions. Cadascun d'aquests documents abordarà qüestions cabdals com les 4 grans llibertats. D'altra banda, cal tenir en compte quin interès hi hauria perquè Catalunya, que ha estat una regió membre durant dues dècades, deixi de ser-ho pel fet d'esdevenir un Estat. Aquesta circumstància implicaria penalitzar les



empreses i els ciutadans europeus que actualment tenen negocis amb Catalunya, que veuen passar mercaderies per les seves carreteres, que hi fan turisme lliurement, etc.

- L'entrada d'Estats no membres a la UE requereix unanimitat dels estats membres, i en ocasions s'ha parlat que l'entrada podria ser més o menys ràpida d'acord amb el context econòmic i social del país que vol entrar. Però el cas de Catalunya no hauria de ser d'aplicació aquest procediment perquè ja forma part de la UE, de manera que molts experts apunten a que no hi ha motius perquè calgui aquesta unanimitat. D'altra banda, actualment hi ha molts interessos de països membres de la UE a Catalunya.
- En l'escenari, molt poc probable, que eventualment Catalunya quedés fora de la Unió Europea, existeixen mecanismes alternatius, com l'EFTA, que permetria seguir formant part de l'Espai Econòmic Europeu i accedir a acords amb països tercers sense ser membre de la Unió.
- Encara més evident és el cas de l'espai Shengen, que estableix un espai de lliure circulació de persones i cooperació en matèria de seguretat. Per la seva situació geopolítica, Europa no es pot permetre que Catalunya deixi de formar part d'aquest espai, de manera que el que caldrà és establir els procediments de cooperació davant l'assumpció de noves competències en matèria de seguretat.

Per tant, Catalunya haurà de negociar el seu encaix amb Europa, però no hauria de preveure's una negociació per entrar (o per sortir i entrar), sinó una negociació davant el canvi de rol d'un territori que seguirà formant part de la Unió Monetària, de l'Euro i de l'espai Shengen perquè així interessa a les parts implicades.

#### **4. Els canvis de seu social de les empreses**

Tot i aquests elements, la incertesa del període transitori i també motivacions comercials que busquin evitar boicot de clients a Espanya poden portar algunes empreses a traslladar la seva seu social fora de Catalunya, o bé a crear dos domicilis fiscals, repartint la part del negoci que es genera a Espanya i a Catalunya.

**Impacte en l'economia catalana: el trasllat de la seu social d'aquestes entitats no té efectes reals sobre l'activitat, els comptes públics ni sobre els clients de les empreses. És sobretot una operació preventiva, de comunicació i missatge polític que no tindrà gairebé efectes econòmics: els llocs de treball a Catalunya seran els mateixos, l'IVA (d'operacions bancàries subjectes a aquest impost) i l'IRPF associats (dels treballadors a Catalunya) també.**

Cal tenir present que el cost de fer un simple canvi legal és molt baix i per això molts analistes consideren que aquests moviments responen al desig d'aquestes entitats de tenir plena cobertura legal durant el procés de transició, per després possiblement revertir-ho.

Actualment aquestes entitats no paguen pràcticament cap impost a la Generalitat. La Generalitat només recapta Successions i Transaccions Patrimonials/Actes Jurídics Documentats. L'impost de societats, l'IVA i l'IRPF es continuen pagant a l'Agència Espanyola, l'AEAT. En virtut de la LOFCA (Llei de finançament de les comunitats autònomes), la Generalitat rep una transferència de l'Estat corresponent a una part d'IVA i d'IRPF. Res de Societats.

Cal tenir en compte dues qüestions rellevants sobre aquest punt:



- (1) Els moviments de seu social són una constant entre regions i països, i un canvi de seu social no té efectes reals significatius sobre l'activitat de l'empresa, ni sobre els seus clients, i no responen a criteris econòmics.
- (2) L'activitat real es realitza en les plantes productives, oficines i locals comercials físics que les empreses tenen. Aquesta activitat comporta tenir uns treballadors, uns edificis, maquinària, equips, etc. que són molt més difícils de moure que la seu social. De fet, si una empresa ha invertit en un territori és perquè aquesta és la seva millor alternativa, de manera que un trasllat seria un acte irracional.

El canvi de la seu social no comporta canvis per als comptes públics:

- **L'impost de societats es paga al país on s'obtenen els beneficis.** Actualment si una empresa té la seu social a Madrid i l'activitat productiva a Catalunya, paga l'impost a Espanya i per tant la seu no és rellevant. Però si aquesta mateixa empresa té una filial a França, pels beneficis obtinguts a França paguen l'IS francès i estan exempts a Espanya. Així doncs, en el moment que Catalunya i Espanya siguin Estats diferents, les empreses pagaran l'impost sobre societats en cada un dels països on tinguin l'activitat i obtinguin els beneficis.
- **L'impost sobre les persones físiques es paga segons la residència del treballador.** Si una empresa trasllada la seu però, com és d'esperar, no mou les oficines, fàbriques, etc. els treballadors seguiran vivint i treballant on ho feien i, per tant, l'IRPF es pagarà al territori que correspongui. En el cas de l'activitat realitzada a Catalunya, a Catalunya, independentment de si l'empresa té origen espanyol, català o de qualsevol altre país estranger.
- Només **l'impost sobre activitats econòmiques dels ajuntaments** és el que està lligat a la seu social.

El canvi de la seu social no comporta canvis per a la població:

Els treballadors o clients d'una empresa no haurien de veure's afectats pel canvi de seu social si l'empresa manté la seva activitat com fins ara. Perquè això canviés, l'empresa hauria de renunciar als beneficis que obté de la seva activitat a Catalunya i assumir els costos de trasllat físic, i això sembla poc probable tenint en compte que l'objectiu de les empreses és maximitzar els seus beneficis.

## 5. El cas concret del Banc de Sabadell i CaixaBank

- Les decisions del Banc Sabadell i de CaixaBank de traslladar les seves seus fora de Catalunya són legítimes i responen principalment a la voluntat d'evitar fuites de dipòsits no catalans i de tranquil·litzar els seus accionistes. És una decisió principalment preventiva.
- L'acció també pot respondre a un desig/intent de fer pressió política cap al Govern de Catalunya per evitar una declaració d'independència, així com també a pressions rebudes per part del Govern espanyol.
- El missatge implícit que hi ha darrere les eleccions geogràfiques que s'han fet és també important: el fet de no traslladar la seu a Madrid podria significar que és un moviment transitori i reversible en el futur. Especialment tenint en compte que el 70% del benefici de tot l'estat de CaixaBank el realitza a Catalunya. Sabadell té un negoci bancari més



diversificat però és un banc més orientat a empreses que a particulars, el que implica que tampoc no pot (ni vol) renunciar a Catalunya.

- Certa incertesa en el període transitori cap al nou estat és inevitable i en l'àmbit financer l'aversion a la incertesa és encara major: els mercats són els que reaccionen primer a qualsevol incertesa. Per ells (i pel sector financer en general), la independència de Catalunya ha deixat de ser un escenari improbable a un de probable i les reaccions que observem responen a aquest canvi d'escenari i de probabilitats.
- Tècnicament, però, quina racionalitat hi ha darrere aquests moviments?
  - El principal factor que ha motivat aquest canvi de domicili fiscal és la **garantia de dipòsits**. Recordem que el fons de garantia de dipòsits és un mecanisme vigent a tots els països per protegir els dipòsits bancaris. La protecció dins la UE és de 100.000 euros per dipositant i entitat financera adherida. Tot i que la UE està treballant per establir un Fons Europeu de Garantia de Dipòsits, aquest fons encara s'està capitalitzant a nivell nacional (malgrat comptar amb una garantia europea al darrere). La Unió Bancària ha unificat la supervisió i la resolució financera però encara no la garantia de dipòsits.
  - Les entitats financeres han considerat adient realitzar un canvi de seu per blindar-se del risc de pèrdua de confiança cap als seus dipòsits i poder mantenir-se (sense cap mena de dubte) sota el paraigües del fons de garantia de dipòsits espanyol (FGDE). La mida actual del fons espanyol és de 1.022,32 milions d'euros. Catalunya compta actualment amb el 26% dels dipòsits de l'estat i per tant un fons català de garantia de dipòsits hauria de tenir un volum aproximat de 270 milions d'euros.
  - La declaració de la independència implicarà també el desplegament de la normativa financera que ha de regir el funcionament del nou estat, entre el que s'inclou la llei de creació del Fons Català de Garantia de Dipòsits. A partir d'aquell moment es començarà a constituir aquest fons amb les aportacions que les entitats de crèdit catalanes (bancs i cooperatives de crèdit) estaran obligades, per llei, a aportar. En el cas de les sucursals d'entitats de la Unió Europea (UE), la garantia dels dipòsits i valors quedarà coberta al seu país d'origen.
  - A la vegada, i dins del marc de la negociació de repartiment d'actius i passius entre l'estat espanyol i l'estat català, s'hauran de repartir els recursos del fons espanyol que per quota corresponguin a les entitats catalanes per tal de que el nou fons de garantia de dipòsits català neixi o al poc temps estigui amb igualtat de condicions amb l'espanyol. La Directiva europea (2014/49/UE de 16 de abril de 2014 i les directrius de la EBA) estableix també la possibilitat de fusionar sistemes de garantia de dipòsits de diferents estats i que aquests siguin administrats conjuntament pels estats que els han constituït. Això faria pensar en la possibilitat que el fons de garantia de dipòsits actual espanyol pogués convertir-se en el fons de garantia català-espanyol i fos administrat conjuntament per les autoritats dels dos estats, el que obligaria a acordar les condicions de gestió, la composició de l'autoritat d'administració, etc. Encara que pugui semblar una possibilitat molt teòrica cal contemplar-la sobretot si finalment es confirma la futura normativa que portaria a la creació d'un sistema de garantia de dipòsits europeu.



**En tot cas, en el període de transició els dipòsits de tots els bancs amb domicili fiscal a Catalunya hauran d'estar coberts pel Fons de Garantia de Dipòsits Espanyol, que alhora compta amb una garantia europea que els garanteix en la seva totalitat, fins a 100.000 € per dipositant i entitat financera.**

**Els dipòsits de totes les entitats a Catalunya estan, per tant, plenament garantits. Això és així perquè una declaració d'independència no implica immediatament la creació d'una Catalunya independent ni la seva continuïtat o exclusió de la UE. No oblidem que perquè una Catalunya-estat quedés fora de la UE o de l'euro, caldria que abans Espanya reconegués la seva independència, cosa que no succeirà a curt termini. Per tant, amb o sense declaració, Catalunya i els seus bancs continuen estant sota el paraigües de la normativa financera europea i els dipòsits estan garantits.**

**El Banc Central Europeu és (i continuarà sent) el supervisor únic del sistema financer europeu, inclòs el català, i aportarà tota la liquiditat que sigui necessària cap a aquests bancs. NO HI HA CAP RISC DE PERDRE ELS ESTALVIS.**

## **6. Riscos per a l'estabilitat financera del nou estat**

- Com s'ha comentat anteriorment, l'escenari de referència, el més probable i desitjable, és la **permanència d'una Catalunya-estat a la UE**, bé de manera automàtica o després d'un procés de negociació simplificat. Tanmateix, molts ciutadans es poden preguntar: què succeiria en un escenari d'exclusió com a estat membre? estaria en risc l'euro? què succeiria amb els bancs?
- Doncs en un escenari altament improbable d'exclusió de la UE, **l'euro estaria garantit perquè qualsevol país del món pot utilitzar la moneda que consideri més adient**. Hi ha diversos països al món que utilitzen l'euro sense estar dins la UE (mitjançant un acord monetari o de manera unilateral). En aquest escenari, la millor opció per a Catalunya seria signar un acord monetari amb la UE, l'aprovació del qual no requeriria unanimitat i, per tant, Espanya no podria vetar-lo.
- En aquest context seria beneficiosa **l'adhesió a l'Espai Econòmic Europeu (EEE)**, que inclou la UE i l'Associació Europea de Lliure Comerç (Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Suïssa). De fet, l'impacte econòmic de la independència no dependria tant de la pertinença a la UE com de l'adhesió a l'EEE. Aquesta adhesió seria essencial per continuar dins el mercat únic i garantir aspectes financers importants. Cal no oblidar que aquest escenari de desacord amb l'Estat espanyol implicaria la no-assumpció de part del seu deute. Depenent dels criteris d'assignació, el deute a assumir estaria entorn dels 80.000-120.000 milions d'euros. Seria, per tant, un escenari molt negatiu per a Espanya i per a la UE, el que mostra com la continuïtat dins la UE és l'escenari més altament probable.

### **Quins altres elements serien cabdals per a l'estabilitat financera?**

- L'accés al crèdit del BCE: que estaria garantit a través de qualsevol altra filial o sucursal d'un banc català a la zona euro (per exemple, a Espanya, en el cas d'exclusió de Catalunya que estem considerant).
- L'elegibilitat dels actius financers emesos a Catalunya com a col·lateral a l'Eurosistema: el crèdit del BCE es proveeix contra col·lateral adequat (actius de suficient qualitat que protegeixin de risc de crèdit). Els criteris d'elegibilitat consideren el *rating*, la moneda de denominació, i les característiques geogràfiques (ubicació de l'emissor i deutor). Quant a la





geografia, l'elegibilitat estaria garantida amb la continuïtat dins l'EEE. Quant al *rating*, cal tenir present que, malgrat la fortalesa de l'economia catalana, les agències de *rating* atorguen al deute de la Generalitat el pitjor nivell de totes les comunitats autònomes, i el situen per sota del grau d'inversió. Això il·lustra la paradoxa entre la fortalesa de l'economia i la debilitat financera de la Generalitat, depenent d'un sistema de finançament a totes llums deficient, injust i arbitrari. Un estudi de Morgan Stanley estima que una Catalunya-estat milloraria el seu *rating* entre 3 i 6 esglaons, amb un impacte positiu en el creixement, el saldo pressupostari i els costos de finançament. Per tant, el *rating* del deute de la Generalitat i la seva acceptació per l'Eurosistema i els mercats milloraria amb la independència.

- En conclusió, l'escenari que interessa a totes les parts, Espanya inclosa, és que Catalunya continuï a la Unió Europea i a la zona euro. En qualsevol cas, l'euro està garantit i també que Catalunya milloraria la seva posició financera. La creació del Banc Central de Catalunya, com a autoritat monetària del nou país, serà necessària.
- Finalment, cal que quedi ben clar que en una Catalunya independent no hi faltaran bancs. Igual com no n'hi falten a molts altres països europeus equiparables econòmicament amb Catalunya (Dinamarca, Àustria, Finlàndia, Suïssa...). Una dada rellevant: als grans països europeus els bancs nacionals tenen quotes de mercat molt elevades (entre el 80-90%). De fet, a Espanya és la més elevada dels grans (Alemanya, França i Itàlia), amb només un 5% de quota de mercat d'altres bancs europeus i internacionals. Països similars a Catalunya (Dinamarca, Suïssa, Àustria, Finlàndia, Irlanda), tots tenen entre un 30-50% de bancs nacionals i la resta europeus/internacionals. Tenen sectors financers molt més diversificats.
- Així doncs, cap banc renunciarà a continuar fent negoci a Catalunya. I de fet, la independència obre un ventall d'oportunitats en l'àmbit del sistema financer. Una declaració d'independència anirà acompanyada d'un desplegament de normativa que permeti exercir la sobirania del país i aporti confiança cap a totes les persones i agents econòmics del país. També pel que fa al sector financer. Una Catalunya independent donarà continuïtat al marc normatiu europeu financer i també es dotarà d'institucions de regulació i supervisió financera, equiparables a qualsevol altre país europeu.

## 7. Seguretat jurídica durant la transició

Un cop proclamada la independència de Catalunya es regularà el trànsit de l'ordenament jurídic vigent al que ha d'anar creant la República, tot garantint que no es produiran buits legals, que la transició es farà de manera ordenada i gradual i amb plena seguretat jurídica. **La Llei de Transitorietat jurídica i fundacional de la República**, aprovada el passat 8 de setembre, garanteix la seguretat jurídica i la continuïtat del marc normatiu, sens perjudici de les futures decisions que pugui prendre el Parlament de Catalunya. Principalment es garanteix en els diferents articles del Títol II:

- Continuitat del dret vigent (*art 10, 14 i 15*): normes locals, autonòmiques i estatals vigents, així com normes del dret de la Unió Europea, el dret internacional general i els tractats internacionals.
- Continuitat dels actes administratius (*art 11*): autoritzacions, llicències, concessions, etc.
- Subrogació de l'Estat Espanyol en tots els contractes, convenis i acords (*art 19*), així com en la successió de drets (*art 20*).



La independència també és una oportunitat per **millorar a mitjà termini les condicions de mercat** entre les quals s'han mogut les empreses fins a dia d'avui. Són decisions que dependran del nou marc constitucional i de les majories parlamentàries però que, sens dubte, plantegen la possibilitat de:

### **7.1 - Un marc fiscal més favorable a l'economia productiva**

La millora del marc fiscal serà, sens dubte, una oportunitat que ha de permetre crear condicions òptimes per al desenvolupament de l'activitat empresarial i la seva capitalització, l'estímul de noves inversions, la creació d'ocupació i la dinamització del dens teixit de microempreses i pimes sobre les quals pivota una bona part del PIB de Catalunya.

Per exemple, es podrà reformular l'impost de societats en el sentit de preveure deduccions amb l'objectiu de guanyar eficàcia, neutralitat i transparència en la seva configuració, millorar el tractament fiscal de les pimes i empreses intensives en coneixement, així com millorar el tractament fiscal dels beneficis reinvertits en la pròpia activitat.

Aquestes mesures de política fiscal tindran en compte allò que preveu l'article 107 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea en el sentit d'evitar la discriminació entre empreses i la distorsió de la competència. Sense anar més lluny, els reglaments i marcs europeus ja contemplen, en l'actualitat, com a ajuts legals aquells destinats a incentivar el creixement de les pimes, la recerca, desenvolupament i innovació, la millora de l'eficiència energètica i el foment de les energies renovables, la sostenibilitat mediambiental i la cultura i la conservació del patrimoni, entre d'altres.

Aquest nou marc fiscal comptarà amb un marge fiscal: la hisenda de la República catalana ingressaria 24.000 milions d'euros més per la recaptació dels impostos estatals que es paguen a Catalunya (IRPF, Impost Societats, IVA, etc.), que superarien àmpliament els aproximadament 10.500 milions d'euros de major despesa que suposaria l'assumpció de les noves funcions que hauríem de desenvolupar com a Estat.

### **7.2 - Millora de la regulació del mercat elèctric**

El sistema elèctric català té una capacitat de generació suficient per a cobrir íntegrament la demanda catalana. El mercat energètic català depèn en gran mesura dels combustibles fòssils, majoritàriament importats. La major part del petroli arriba als ports de Tarragona i Barcelona. El 75% del gas que es consumeix a Catalunya arriba directament a Barcelona i a Tarragona. La capacitat de generació elèctrica instal·lada a Catalunya és de més de 13 GW, i permet cobrir l'actual pic de demanda de 12 GW en cas que el sistema elèctric de Catalunya hagués d'operar de manera aïllada. Catalunya produeix en centrals nuclears aproximadament la meitat de l'electricitat que consumeix. No obstant això, les tres centrals nuclears de Catalunya s'estan acostant al final de la seva vida útil. En els pròxims anys s'haurà de decidir sobre el seu tancament o sobre l'ampliació de la seva vida útil.

El mercat energètic català està integrat en el mercat espanyol i per tant està totalment regulat per la legislació espanyola. El mercat energètic espanyol es caracteritza per ser oligopolístic, amb cinc grans *holdings* que posseeixen o controlen les tres activitats en el mercat espanyol. A això se li suma una elevada capacitat de producció infrautilitzada, manca d'interconnexió amb Europa, un deute acumulat de dèficit tarifari de més de 30.000 milions d'euros des de mitjans dels anys 90, les subvencions atorgades a les energies renovables instal·lades durant el període 2007-2012.



Com a conseqüència d'aquesta situació, els preus de l'energia (gas i electricitat) són sensiblement superiors als dels països de l'entorn, especialment pel que fa a l'electricitat: els usuaris domèstics i les indústries petites i mitjanes van veure com les seves factures s'encarien un 65% i un 100% respectivament entre 2008 i 2014. Els usuaris domèstics paguen actualment un preu un 10% més car que el preu mitjà per als usuaris domèstics de la resta de la UE-28. Les indústries petites i mitjanes paguen per l'electricitat a l'Estat espanyol un preu un 44% més car que els usuaris similars de la resta de la UE-28. Per contra, les grans indústries paguen per l'electricitat un 20% menys del que paguen de mitjana els usuaris de la mateixa mida a la UE-28. La majoria d'usuaris industrials a Catalunya són indústries petites i mitjanes. El 2014, l'electricitat per als usuaris industrials de mida petita i mitjana a Catalunya va ser la més cara de tota la UE-28 i la sisena més cara per als usuaris domèstics.

La República catalana podrà orientar la necessària reforma del mercat a donar resposta als problemes específics que afecten el mercat català i la seva competitivitat i ho podrà fer sense estar tan condicionada per l'oligopoli que domina el mercat espanyol i el cost d'amortització de les grans inversions sobredimensionades. Catalunya podrà posar en pràctica més ràpidament l'estratègia europea de la Unió de l'Energia, que té com a objectius l'augment de la seguretat energètica, l'accessibilitat, la implementació del mercat interior de l'energia, l'augment de l'eficiència energètica, la descarbonització de l'economia, la creació de llocs de treball, la protecció dels consumidors vulnerables i la participació activa dels ciutadans per fer-se seva la transició energètica.

### **7.3 - Diversificació de les fonts de finançament empresarial**

Els baixos tipus d'interès i els elevats costos del capital bancari estan fomentant fortament el fenomen de la desintermediació, que s'ha vist accelerat per l'aplicació de la innovació i els desenvolupaments tecnològics al sector financer, que es coneix amb el concepte de FinTech (contracció de Financial Technology). Mitjançant la utilització de tecnologia i de dades obertes, les entitats FinTech poden crear productes més atractius per al mercat, més personalitzats i interactius i a un cost molt inferior.

Les pimes catalanes (i les espanyoles) tenen moltes més dificultats per accedir a finançament i les que hi accedeixen ho fan en pitjors condicions que les principals empreses competidores d'altres països europeus. El marc regulatori estatal dels serveis financers és, juntament amb els tràmits administratius, la principal causa d'aquest problema, especialment per a les start-ups i les empreses de gran creixement (gaseles). Les actuacions dels governs per a la millora de l'accés al finançament de les pimes mitjançant l'emissió d'accions i desenvolupar formes alternatives de finançament, com el microfinançament col·lectiu (*crowdfunding*) és clau.

El desenvolupament del sector FinTech és clau per millorar l'accés al finançament de les empreses, però el seu desenvolupament està limitat per obstacles que en gran part provenen de les legislacions dels estats. L'Estat espanyol és un dels més reticents a introduir aquests canvis.

Fa molts anys que des de la UE es promou la creació d'un mercat de capitals únics i és innegable que s'han fet avenços molt rellevants i tot preveu que aquests avenços s'acceleraran en els propers anys atès que l'aplicació de la tecnologia als serveis financers, que es coneix com a fenomen FinTech, està pressionant molt les estructures i la normativa actual. Una nova República és una oportunitat de ser protagonistes d'aquest canvi mitjançant una nova regulació que faciliti la desintermediació, tenint en compte que Barcelona s'ha consolidat en els darrers anys com una capital tecnològica de referència per a emprenedors i empreses (actualment és



el cinquè *tech hub* europeu, per darrere de Londres, Berlín, París i Amsterdam, i just per davant de Madrid).

## 8. Quines oportunitats oferiria una Catalunya estat en l'àmbit financer?

1. Dissenyar una **regulació que fomenti la innovació, el creixement sostenible i la igualtat d'oportunitats** per als nous agents. Projectes d'èxit de *sandbox* (o espai de proves) ja s'han dissenyat en altres països i han permès que start-ups tecnològiques financeres provin nous models de negoci no regulats en un espai virtual segur. S'incentiva així la competència i la innovació.
2. Tenir **reguladors propers i proactius** que redueixin la incertesa regulatòria i que ajudin a implementar la normativa, cosa que molts experts consideren que no succeeix a l'Estat espanyol.
3. Disposar d'un **banc públic de desenvolupament amb llicència bancària** que financi en les millors condicions projectes clau d'infraestructures, suport a pimes, finançament d'R+D i iniciatives contra l'exclusió social.
4. Impulsar un **mercat alternatiu borsari** que ajudi les pimes a diversificar el seu finançament, seguint exemples molt reeixits a Europa. El Mercat Alternatiu Borsari (MAB) impulsat pel govern espanyol té una reduïda liquiditat i unes condicions d'accés enfocades a grans empreses. La Borsa de Barcelona podria guanyar noves funcions, que ha anat perdent dins l'estructura de BME.
5. Proposar un **codi de bones pràctiques** per a tot el sector, més enllà de la normativa. Catalunya té experiències consolidades en banca cooperativa i ètica que es podrien reforçar. Luxemburg, per exemple, es va focalitzar recentment a esdevenir líder en emissions de *green bonds* i ja té el 50% del mercat mundial d'aquests d'instruments financers, que serveixen per finançar projectes mediambientals.
6. Garantir una **millor protecció dels consumidors evitant el llançament de productes complexos i abusius** (com preferents, subordinades, clàusules sòl...). Recordem que Espanya té un dels pitjors balanços en rescats bancaris: la majoria de les ajudes no es recuperaran, fet que contrasta amb altres països on no només s'han recuperat, sinó que s'han ingressat beneficis. Un informe del BCE el 2015 determinava que les injeccions a Espanya es van dissenyar de tal manera que era impossible recuperar els diners.
7. Una Catalunya estat també podria adoptar un sistema de supervisió "Twin peaks", en què hi hauria dos supervisors: **el banc central de Catalunya (BCC), que exerciria la supervisió de la solvència de les entitats financeres, i l'autoritat catalana d'inversions i mercats (ACIM)**, que supervisaria la seva conducta i asseguraria la protecció dels inversors i una correcta formació de preus. Les dues institucions dotarien Catalunya de veu pròpia en organismes monetaris europeus i internacionals.

El BCC contribuiria al manteniment de l'estabilitat de preus i actuaria com a part integral del Sistema Europeu de Bancs Centrals. Entre les seves principals funcions, hi hauria l'execució de la política monetària, la supervisió micro i macroprudencial i promoure el bon



funcionament del sistema de pagaments. Altres tasques serien l'elaboració d'estadístiques, la gestió de divises, la posada en circulació d'euros, les funcions de resolució i els serveis de tresoreria i deute públic. El BCC hauria de recollir les millors pràctiques internacionals, seguint els principis d'independència, transparència, rendició de comptes, igualtat d'accés professional i eficiència.

Cal subratllar que un banc central català aportaria beneficis considerables a l'economia de Catalunya (d'uns 500 milions d'euros anuals nets), que s'ingressarien com a fons públics i es podrien destinar a la millora de serveis públics essencials. La seva creació, així com altres estructures d'estat, generaria també un efecte multiplicador en el PIB resultant de la creació de llocs de treball especialitzats. Una estructura de 500 empleats el situaria entre els bancs centrals més eficients d'Europa.